

Melon, *Cucumis melo*

er sandsynligvis hjemmehørende i Ostindien, navnet o. 1450ff forkortet af græsk melopepo = æble + moden (1). 1546ff (2) skrives, at den kolde frugt ikke bekommer alle vel, »men hede mennesker og de, som fra barndommen er vant til denne frugt, må spise den«. 1605 omtales indkøb af melonfrø, 1663 nævnes »melonglas« (glasklokker til overdækning) i Rosenborg have, 1774 både disse glas og vinduer til melonbænke (3). Meloner bør nydes med stødt sukker og lidt peber (1838; 4). Indtil 1949 blev sukaterstatning fremstillet af grønne meloner (5).

Mange gartnere gik nogen tid med kærnerne i lommen for at give dem samme egenskaber som gammelt frø (6), sml. agurk s. 257, nogle plukkede de »vilde« hanblomster af (7).

Henrik Smid 1546ff (8): meloner må bruges mod febersygdomme, deres frø mod nyre- og blærelidelser. Frøene koges i deres egen saft og blandes med mel til kage, som soltørres, og den blandes med vin til salve, der fordriver ansigtets urenheder.

Meloner stiller »det hidsige blod, læsker og forfrisker en varm sommerdag«; olien af de halvtørre kærner skal kunne mildne bryst smerter (1938; 9). Frøene uddriver blæresten og nyregrus (10). Melonplanter har været et meget brugt middel mod »kirtler« o.a. hævelser (11). Kærnerne anføres i farmakopeen 1772.

Katte fik skyld for at æde modne meloner (1774; 12).

Kærnerne kan trædes på snor til »perlekrans« (13).

Melon og kirsebær. Maleri af Johan Hørner, 1745. Statens Museum for Kunst.

LITTERATUR: (1) 689 1,439; (2) 841 1577,104b; (3) 704b 22; (4) 718 1838,184f; (5) 599b 2,138; (6) 783b o. 1870; (7) 1008 4, 1916,605; (8) 841 1577, 104b; (9) 718 1838,184f; (10) 217 1807,25; (11) 1008 23,1936,693; (12) 296 19,1903,8; (13) 436 30.

ORDSPROG, SLANG, PØESI

Kvinder og meloner er onde (vanskelige) at kende = man kan ikke vurdere det indre på ydret (Peder Syv 1682; 1). Venner er som meloner, man finder næppe én blandt ti, som duer (2).

Melon er slang for hoved, *meloner* for kvindebryster; *melonhat* = stiv rundpuldet hat, bowler (3).

Tre koner lå på rad, · tre kønne koner, · i klittens solskinsbad · som i en mistbænk sommerens meloner *Ludvig Holstein* (4); fint smelder, fint dufter den modne melon: · den fylder med saft kun og smager af duft *Valdemar Rørdam* (5).

LITTERATUR: (1) 878 1,239; 586 nr. 5195; (2) 586 nr. 11350; (3) 85 52,61,64; (4) 397c 97; (5) 789i 117.

Agurk, *Cucumis sativus*

stammer fra Ostindien, navnet (1619ff) via tysk og slavisk fra græsk angurion = vandmelon (1). Oktober 1560 leveres to fjerdinger agurker til hoffet, 1579 nævnes en leverance til Odense; 1609 sås 8 lod frø i haven ved Antvorskov, 1639 bliver til tre personers forsyning købt agurker for 11 skilling om ugen (2); ved adelsdamen Karen Brahes barselskilde i Odense 1637 fik gæsterne om søndagen bl.a. gåsesteg med agurker. Christian IV og flere af hans lensmænd interesserede sig for dyrkningen af denne grønsag, der blev hensaltet til vinterbrug (3), i Sorø amt blev i 1600-t dyrket mange agurker til saltkonservering (4). Rasmussen Block's havebog 1647 har en ret udførlig dyrkningsanvisning.

Simon Paulli 1648, 215: dyrkes i haver, frugterne syltes med dildblomster, salt og peber i lage og sættes som rødbeder, muldebær o.a. på bordet som et krydderi til andre retter både for unge og gamle. Men de bør kun spises af folk med stærk mave, andre får opkastning, tarmluft, diarré m.m. Man skal helst spise uskrællede agurker, og de små, som indføres fra Danzig, regnes for de sundeste. Spiser pestpatient agurker, »da er de også som en pest«.

Store agurker skæres i tynde skiver og lægges i eddike, salt m.m. til salat; mindre syltes med